

Kungl. Tekniska högskolan
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Marie Stern Wärn
08-56308715
marie.stern.warn@hsv.se
BESLUT

2010-04-23
Reg.nr 31-4308-09

Användningen av lottning vid antagningen till ett masterprogram vid Kungl. Tekniska högskolan

Högskoleverket kritiserar Kungl. Tekniska högskolan för att urvalsgrunden lottning har använts då meriterna inte har varit likvärdiga.

Bakgrund

Högskoleverket uppmärksammades av Överklagandenämnden för högskolan på Kungl. Tekniska högskolans (KTH) urvalsmodell vid antagning till Masterprogram, industriell ekonomi. Flera av dem som överklagat hade vänt sig mot att urvalet inte hade grundats på den sökandes betygsvärde, utan i stället hade lottning genomförts inom en urvalsgrupp. Konsekvensen blev enligt de klagande att sökande med lägre betygsvärde har antagits framför den med högre betygsvärde.

Utredning

Högskoleverket har i en remiss bett KTH att redogöra för den aktuella urvalsmodellen och dess rättsliga stöd.

Rektorn har i ett yttrande anfört i huvudsak följande. Vid antagningen till programmet gällde, enligt KTH:s antagningsordning och utbildningsplanen för programmet, urval utifrån betygsmedelvärde på utbildning/examen på grundnivå. Vid den utredning som genomförts med anledning av Högskoleverkets anmodan har noterats att den aktuella antagningsordningen och utbildningsplanen för programmet beklagligtvis innehåller formuleringar om lottning som inte på ett helt tillfredsställande sätt speglar gällande författning.

Tillgängliga studieplatser inom programmet var 40, totalt antogs 43 sökande. Behöriga sökande placerades i tre grupper, 1) mycket goda betyg, 2) goda betyg och 3) låga betyg. Samtliga sökande i grupp 1 antogs. Grupp 2 kom med den valda indelningen att omfatta de flesta sökande, 74 av totalt 82 sökande, och i denna grupp kom enbart lottning att tillämpas vid urvalet.

Såväl antalet sökande till programmet som spridningen i de sökandes behörighetsgivande utbildning var stor, vilket tillsammans försvårade arbetet och

ökade arbetsbelastningen på ett sätt som inte förutsetts. Dessutom uppkom under våren personalbrist vid antagningsgruppen. Sammantaget medförde dessa omständigheter att antagningsgruppen hamnade i tidsnöd och fattade beslut om den beskrivna urvalsmodellen. Dessa omständigheter är inte ursäktande men väl en förklaring till det inträffade.

KTH ser allvarligt på bristerna i antagningen av studenter till masterprogrammet och beklagar det inträffade. Samtal om gällande författning har förts med den ansvariga tjänstemannen och för att säkerställa att antagningsordningen och utbildningsplanen har en lydelse som bättre harmonierar med gällande författningar pågår en översyn av dessa dokument.

Tillämpliga regler

Av 7 kap. 32 § högskoleförordningen (1993:100) framgår att urval till utbildning på avancerad nivå ska göras enligt vad som anges i 26 och 27 §§.

Enligt 7 kap. 12 § tredje stycket får vid i övrigt likvärdiga meriter urval också göras dels genom prov eller intervjuer, dels med hänsyn till kön i syfte att förbättra rekryteringen av studenter från det underrepresenterade könet. Urval genom prov eller intervjuer får dock inte göras efter det att urval har gjorts med hänsyn till kön. Vid i övrigt likvärdiga meriter får vidare lottning användas, om urval med hänsyn till kön inte kan göras.

Enligt 7 kap. 23 § samma förordning får en högskola, i den utsträckning som anges i 13 §, bestämma urvalsgrunder bestående av

1. andra särskilda prov än högskoleprovet,
2. kunskaper, arbetslivserfarenhet eller annan erfarenhet som är särskilt värdefull för den sökta utbildningen, och
3. andra för utbildningen sakliga omständigheter.

Enligt 7 kap. 26 § samma förordning ska vid urval hänsyn tas till de sökandes meriter.

Urvalsgrunder är

1. betyg,
2. resultat från högskoleprovet som avses i 20 §,
3. tidigare utbildning, och
4. urvalsgrunder som avses i 23 §.

Högskolan får bestämma vilka urvalsgrunder enligt andra stycket som skall användas och vilken platsfördelning som skall göras.

Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras enligt vad som anges i 12 § tredje stycket.

Enligt 7 kap. 27 § samma förordning får en högskola i enstaka fall göra avsteg från 26 §. Detta får dock ske bara om en sökandes meriter inte kan bedömas på lämpligt sätt enligt de urvalsgrunder som anges i 26 § och om sökanden genom tidigare utbildning, arbetslivserfarenhet eller någon annan omständighet har särskilda kunskaper eller annars särskilda förutsättningar för utbildningen.

Utdrag ur KTH:s interna föreskrift Antagning till master- och magisterprogram på avancerad nivå med undervisning på svenska

”Urval

Urvalsregler för master- eller magisterprogram fastställs av fakultetsnämnden.

/.../

För masterprogrammet Industriell ekonomi görs ett urval utifrån betygsmedelvärde på utbildning/examen på grundnivå (betyg som är registrerade senast sista anmälningssdag). Utifrån medelvärdet placeras de sökande i tre bredare meritgrupper. I första hand antas sökande från gruppen med bäst medelvärde. Om inte alla sökande i en grupp kan antas används lottning.

Vid lika meritvärde används lottning för att särskilja de sökande.

För mer detaljerad information om hur urvalet görs, se respektive programs webbsida.”

Utdrag ur KTH:s dokument om industriell ekonomi

”Urval

Sannolikheten för att det blir konkurrens till platserna är stor och ett urval kommer då att göras. Den meritvärdering som ligger till grund för urvalet baseras på den sökandes betygsmedelvärde från tidigare utbildning (kurser som ingår/är tänkta att ingå i behörighetsgivande examen).

De sökande delas in i tre grupper baserat på detta betygsmedelvärde. Sökanden antas därefter gruppvis med början i den högst rankade gruppen. Inom den lägst rankade grupp som sökanden antas ifrån vid ett visst urval, sker vid behov lottning.

Betygsmedelvärdet förändras inte av kompletteringar/betyg inkomna efter 15 april. (Endast status på behörighet berörs av dessa kompletteringar).”

Högskoleverkets bedömning

När alla behöriga till en utbildning inte kan tas emot ska enligt 4 kap 3 § högskolelagen (1992:1434) ett urval göras. Vid urvalet ska hänsyn tas till de sökandes meriter. Regeringen har i högskoleförordningen angett vilka urvalsgrunder ett lärosäte kan använda, i detta fall de som gäller för utbildningar på avancerad nivå i 7 kap. 23 och 26 §§ högskoleförordningen.

KTH har vid urvalet till det aktuella masterprogrammet tillämpat en urvalsmetod där lärosätet har kombinerat urval grundat på betygsmedelvärde i kombination med lottning inom en grupp. Högskoleverket kan inledningsvis konstatera att KTH i 7 kap. 26 § 1 högskoleförordningen har haft stöd för att använda betygsmedelvärde som grund för urval.

Nästa fråga är om KTH har haft rätt att använda lottning. Lottning vid urval till en utbildning får enligt bestämmelserna i högskoleförordningen användas då meriterna är likvärdiga och urval med hänsyn till kön inte kan göras (7 kap. 12 § tredje stycket högskoleförordningen). Av uppgifterna i de överklaganden som verket har tagit del av framgår, att som en konsekvens av lottningen, har sökande med lägre betygsmedelvärde antagits framför dem som har högre betygsvärde. Högskoleverket kan konstatera att de sökande uppenbarligen haft olika meriter, som har gått att rangordna. Meriterna har således inte varit likvärdiga och Högskoleverket anser därför att KTH inte har haft rätt att använda lottning som grund för urvalet till den aktuella utbildningen. För detta ska KTH kritiseras.

Högskoleverket har för avsikt att följa upp vilka åtgärder KTH har vidtagit med anledning av detta ärende.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Marie Stern Wärn.

Eva Westberg

Marie Stern Wärn